

Мося Ірина Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗАСОБАМИ ТЕХНОЛОГІЇ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

Модернізація фахової передвищої освіти постає для України актуальною проблемою у зв'язку з упровадженням в освітній процес ідей компетентнісної методології, за якої рівень підготовки фахівців визначається їхньою здатністю успішно вирішувати соціально-виробничі проблеми. Зазначене актуалізує проблему оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах і технікумах як процедури встановлення відповідності результатів навчання вимогам кваліфікаційних стандартів, ринку праці та самої особистості. Відповідно, таке оцінювання якості підготовки фахівців має бути об'єктивним.

Насамперед зазначимо, що під об'єктивним оцінюванням якості підготовки розуміємо діагностичну діяльність щодо встановлення рівня навчальних досягнень студента. Природно, для цього слід порівняти рівень досягнутого студентом з еталонним, заздалегідь визначеним значенням. Крім того, щоб така процедура порівняння була об'єктивною, в арсеналі педагога мають бути засоби, що містять встановлені одиниці виміру. Відтак, серед методик оцінювання результатів навчання вказаним вимогам найбільш повно відповідає тестовий контроль.

Відзначимо, що, незважаючи на значну кількість праць із питань тестового контролю, на педагогічному полі поки що відсутні конкретні науково обгрунтовані рекомендації щодо створення інструментарію, проведення та оцінювання результатів тестування. Є наукові доробки про те, «що треба робити», але ще немає відповіді на проблемне питання «як це робити». Не існує єдності думок учених стосовно таких аспектів, як: принципи та умови конструювання різнорівневих тестових завдань та тестів в цілому; основні технологічні етапи створення тесту; диференціація тестових завдань за ступенем складності тощо. Ці обставини не дозволяють ефективно застосовувати в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти методи об'єктивного контролю, отже, актуалізують проблему тестового оцінювання результатів навчання студентів.

Нагадаємо, що тестовим називається завдання (запитання, задача), для якого може бути попередньо визначена (сформульована) єдино можлива правильна відповідь. Така відповідь є еталоном, з яким порівнюють відповідь того, хто навчається. Технологію тестового контролю визначаємо як цілісну систему етапів створення інструментарію, проведення перевірки, оцінювання результатів тестування, послідовність реалізації яких при дотриманні певних вимог забезпечує науково обгрунтовані та об'єктивні результати вимірювання успішності навчання учнів. Цілі й завдання тестування залежать

насамперед від виду контролю. Зокрема, при попередній перевірці оцінюється рівень і структура підготовленості студента до оволодіння навчальною дисципліною.

При поточному контролі тестування застосовується з метою отримання оперативних даних про рівень знань студентів і якість навчально-пізнавальної діяльності на заняттях та для розв'язання завдань управління навчальним процесом. Тематична перевірка передбачає виявлення й оцінювання на кількох попередніх заняттях знань із певної теми. Основним завданням такого тестування є створення передумов для сприйняття й осмислення студентами теми в цілому у всіх її взаємозв'язках. При підсумковому контролі тестування має на меті перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентів за тривалий період навчання (семестр, навчальний рік тощо). Природно, цілі та завдання тестування детермінують певні вимоги до конструювання тестових завдань та тестів у цілому (наприклад, якщо треба відібрати студентів для участі в олімпіаді, то тестові завдання мають бути підвищеного рівня складності!).

Щоб максимально повно охопити тестовим контролем весь обсяг програмного матеріалу, варто скласти узагальнену структуру навчального матеріалу з дисципліни, що викладається. Ураховуючи той факт, що в деяких навчальних дисциплінах важко певним чином структурувати матеріал, можна обмежитися складанням реєстру навчальних елементів, що належать до складу підрозділів, тем тощо. Імовірно, при розробленні тестів слід дотримуватися певних принципів, основними з яких є:

1. *Використання фасета.* Фасетний підхід дозволяє створювати декілька варіантів приблизно однакових за складністю тестових завдань (у подальшому ми наведемо приклад фасетного підходу).

2. *Логічна визначеність змісту завдання.* Завдання має бути створено так, щоб воно сприяло продукуванню в досліджуваних правильну відповідь.

3. *Лаконічність завдань.* Суть завдання студент має зрозуміти після першого його прочитування. Зміст тестового завдання має бути обмежений 7 ± 2 порціями інформації.

4. *Ясність і чіткість завдань.* В основі завдання має бути істинне твердження. Не рекомендується запитувати про те, що не використовується, не робиться, не відноситься тощо.

5. *Усунення «стрибків трудності».* Питання в тесті слід розташовувати в порядку зростання їх складності.

6. *Єдність стилю подання завдань різних форм* (інструкція; зміст завдання; відповіді).

7. *Посаднання в тестах завдань різної форми.*

8. *Відповідність змісту завдань обсягу знань, що перевіряються.* У тестах мають використовуватися тільки такі питання, які студенти повинні були вивчити. Запитувати про те, що не вивчалось, не можна.

9. *Складність тестів повинна відповідати рівню підготовленості студентів.*

10. Система тестових завдань має охоплювати відповідну галузь знань (навчальну дисципліну), а вилучення з тесту хоча б одного завдання приводить до виникнення прогалин у континуумі знань, що перевіряються і, відповідно, знижує якість вимірювання.

Отже, розроблення та застосування для оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти тестів є умовою необхідною, але далеко не достатньою. На різних етапах оцінювання компетентнісних досягнень студентів варто застосовувати різні види релевантних інструментів (тести, дебати, реферати, есе, портфоліо, проекти, презентації тощо), щоб найбільш повно й об'єктивно оцінити досягнення студентами освітніх цілей. На вказаних аспектах зупинимо свій пошук у подальших наукових розвідках.

Nora Soliman

Independent consultant, Workforce Expert
FHI 360 – Global Education, Employment, and Engagement
Kyiv, Ukraine

Thomas Stebbins Galloway

MA, FHI 360 – Global Education, Employment, and Engagement,
Technical Director of Workforce Development
USAID Economic Resilience Activity,
Washington DC, USA

Snizhana Leu

PhD, FHI 360 – Global Education, Employment, and Engagement, Senior
Workforce Development Manager
USAID Economic Resilience Activity,
Kramatorsk, Ukraine

A WORKFORCE DEVELOPMENT APPROACH FOR A BETTER ECONOMY IN THE EAST OF UKRAINE

At present the labor market of the eastern Ukraine is especially constrained due to the current conflicted situation in the Donetsk and Luhansk Oblasts. Numerous educational institutions were displaced by the conflict and forced to start a “new life” from scratch. In addition, a rapidly declining youth population and a difficult political and fiscal environment, are also core challenges that afflict eastern Ukraine’s labor market meets. Thus, the USAID Economic resilience activity provides a complex nuanced approach that recognizes not only the threats and opportunities, but also the individuals and the institutions that are most critical to effecting change. To realize this complex approach the USAID Economic resilience activity’s interventions aim at introducing three areas of activities in eastern Ukraine. They are inclusion, small and medium enterprises development and transformation. The USAID Economic resilience activity’s subcontractor FHI360 (the WFD team) provides the cross-cutting support to these areas,